

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

3/2026

ročník/volume 36

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

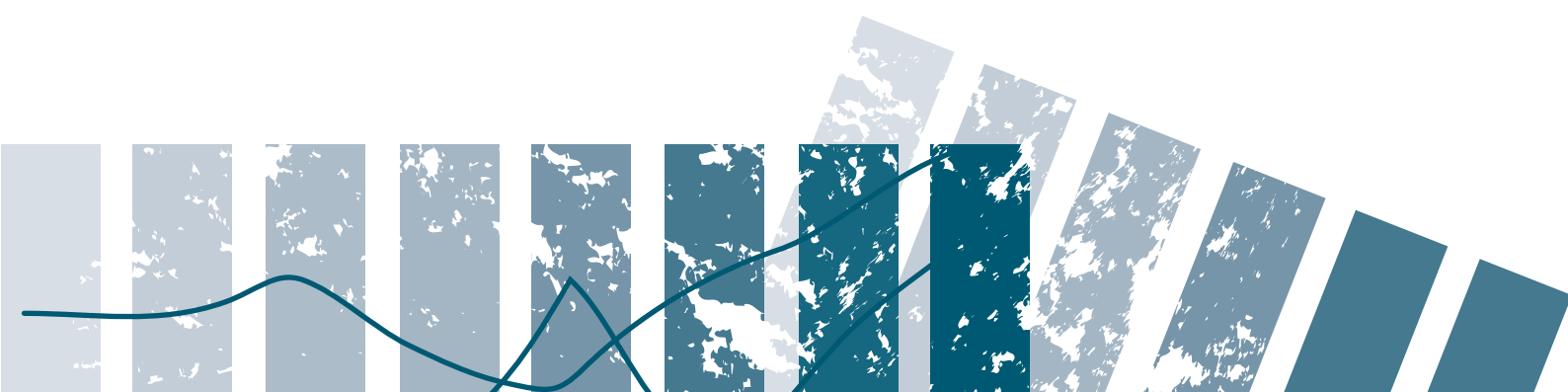
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 8

Typ článku/Type of article: informácia/information

Strany/Pages: 78 – 81

Dátum vydania/Publication date: 15. júl 2026/July 15, 2026

Informácia/Information

STARÁ LESNÁ V JÚNI 2026 HOSTILA 23. SLOVENSKÚ ŠTATISTICKÚ A DEMOGRAFICKÚ KONFERENCIU

STARÁ LESNÁ IN JUNE 2026 HOSTED THE 23RD SLOVAK STATISTICAL AND DEMOGRAPHIC CONFERENCE

V dňoch 18. až 20. júna 2026 sa v Kongresovom centre Slovenskej akadémie vied (SAV) v Starej Lesnej uskutočnil už 23. ročník Slovenskej štatistickej a demografickej konferencie uvádzanej pod akronymom 23SSDK. Podujatie organizovala Slovenská štatistická a demografická spoločnosť v úzkej spolupráci so Štatistickým úradom Slovenskej republiky. Konferencia patrí medzi najvýznamnejšie odborné podujatia na Slovensku zamerané na štatistiku, demografiu a ich aplikácie v rôznych oblastiach ekonomického, sociálneho, prírodného, technického či verejného života. Už tradične vytvorila priestor na prezentáciu najnovších výsledkov vedeckého výskumu, výmenu skúseností medzi akademickou obcou a odborníkmi z praxe, ako aj na diskusiu o aktuálnych výzvach rozvoja oficiálnej štatistiky.

Program konferencie bol rozdelený do štyroch odborných blokov. Prvý deň bol venovaný **štatistickým metódam a novým zdrojom v štatistike**, pričom prezentované boli príspevky z oblasti ochrany dôverných štatistických údajov, vzdialeného prístupu k mikroúdajom, výberových zisťovaní, georeferencovaných výberových vzoriek, textovej analýzy či ekonomických aplikácií štatistiky. Druhý deň sa sústredil na **aktuálne trendy demografického vývoja** a na **problematicu podmienok života obyvateľov** vrátane faktorov chudoby z rodinného prostredia, populačných prognóz, geolokačných údajov, štatistiky vzdelávania a sociálnych zisťovaní. Program tak reflektoval široké spektrum tém, ktoré dnes tvoria jadro moderného štatistického výskumu v sociálnej oblasti.

Významným jednotiacim elementom väčšiny príspevkov prezentovaných na 23SSDK bolo prepájanie klasických štatistických metód s modernými analytickými prístupmi. Viaceré prezentácie poukázali na rastúci význam administratívnych údajov, priestorových dát, textovej analýzy, geolokačných informácií a reprodukovateľných analytických postupov. Ich autori diskutovali o efektívnejšom využívaní nových zdrojov údajov pri tvorbe štatistických výstupov, ako aj potrebe rozvíjať metodologické nástroje schopné podporovať rozhodovanie vo verejnom sektore.

Úvod prvého odborného bloku otvorila pozvaná prednáška **Petra Knížata** s názvom *Metódy viackriteriálneho rozhodovania v štatistike a ekonómii*, ktorá predstavila možnosti využitia analytických metód pri podpore rozhodovacích procesov v štatistike, ekonómii a verejnej správe. Prednáška zdôraznila, že moderná analytika nepredstavuje náhradu rozhodovania, ale systematickú podporu založenú na dátach, ktorá umožňuje transparentnejšie a objektívnejšie hodnotenie variantov. Pozornosť bola venovaná najmä metódam viackriteriálneho rozhodovania, ktoré umožňujú súčasne zohľadniť viaceré – často protichodné – kritériá pri hodnotení variantov.

V rámci prednášky boli predstavené základné princípy škálovania údajov, určovania váh kritérií a metódy TOPSIS a PROMETHEE II, ktoré patria medzi najpoužívanejšie metódy viackriteriálneho rozhodovania. Ich praktické využitie bolo demonštrované na

prípadových štúdiách z oblasti rozhodovania pri nákupe informačných technológií, hodnotenia krajín OECD a výberu vhodnej geografickej lokality na umiestnenie výskumného centra. Osobitná pozornosť bola venovaná aplikácii týchto metód pri hodnotení finančnej výkonnosti veľkoobchodných podnikov na Slovensku, kde sa porovnali výsledky metód TOPSIS a PROMETHEE II pri tvorbe poradia spoločností na základe viacerých finančných a rizikových ukazovateľov.

Autor zároveň zdôraznil význam reprodukovateľnosti analytických postupov v prostredí programovacieho jazyka R. Automatizované spracovanie údajov, transparentnosť výpočtov a možnosť reprodukovat' analýzy predstavujú dôležitý predpoklad budovania dôveryhodných analytických riešení v oficiálnej štatistike aj vo vedeckom výskume. Predstavená bola aj nedávno publikovaná vysokoškolská učebnica venovaná metódam viackriteriálneho rozhodovania, ktorá obsahuje reprodukovateľné prípadové štúdie a implementácie jednotlivých metód v prostredí R.

Ďalšie príspevky prvého bloku rozšírili tematické zameranie konferencie o aplikácie štatistických metód na ochranu dôverných údajov a modernizáciu prístupu k mikroúdajom. Prezentovali sa príspevky venované štatistike špecifického druhu cestovného ruchu, porovnaniu výberových a administratívnych údajov pri hodnotení fiškálnych efektov migrácie, náročnosti slovenskej ekonomiky na elektrickú energiu, reakciám spotrebiteľov na cenové šoky v energetike, textovej analýze príspevkov politických strán na sociálnych sieťach a regionálnej autokorelácii nezamestnanosti v krajinách Vyšehradskej skupiny. Témy prvého dňa tak ukázali široké využitie štatistiky pri riešení metodických, ekonomických, spoločenských aj regionálnych otázok.

Úvod druhého odborného bloku patril pozvanej prednáške **Jiřiny Kocourkovej** z Prírodovedeckej fakulty Karlovej univerzity v Prahe s názvom *Výzvy a rizika odkladu demografickej reprodukcie do pozdžšího věku*. Prednáška vychádzala z výsledkov výskumu zastrešeného Národným inštitútom pre výskum socioekonomických dopadov nemocí a systémových rizík SYRI a bola venovaná dlhodobým zmenám reprodukčného správania obyvateľstva v Českej republike. Autorka poukázala na to, že jedným z najvýraznejších demografických trendov posledných troch desaťročí je systematické odkladanie rodičovstva do vyššieho veku, ktoré je dôsledkom spoločenských zmien, dlhšieho vzdelávania, zmien partnerského správania, ekonomickej neistoty a posunu životných priorít mladých generácií. Zdôraznila, že hoci neskoršie rodičovstvo často súvisí s vyššou ekonomickou stabilitou a lepšou pripravenosťou na rodinný život, prináša aj rastúci nesúlád medzi plánovaným rodičovstvom a biologickými možnosťami reprodukcie.

Významná časť prednášky sa venovala aktuálnemu demografickému vývoju v Českej republike, ktorý má viaceré paralely aj so Slovenskom. Autorka prezentovala, že po období relatívne priaznivej úrovne plodnosti zaznamenáva Česko od roku 2021 opätovný výrazný pokles úhrnnej plodnosti, sprevádzaný ďalším posunom veku matiek pri narodení prvého dieťaťa. Tento vývoj je interpretovaný ako pokračovanie procesu odkladania reprodukcie, ktorý môže viesť k tomu, že časť plánovaných pôrodov sa už nepodarí realizovať. Autorka upozornila, že podobné demografické tendencie možno pozorovať aj na Slovensku, kde starnutie populácie, nízka plodnosť a odklad zakladania rodiny predstavujú významné výzvy pre populačný vývoj, sociálny systém aj rodinnú politiku.

V závere autorka zdôraznila, že riešenie týchto trendov si nevyžaduje iba podporu rodinnej politiky, ale aj systematické zvyšovanie reprodukčnej gramotnosti mladých ľudí. Moderné metódy asistovanej reprodukcie síce rozširujú možnosti liečby neplodnosti, nedokážu však odstrániť biologické limity plodnosti súvisiace s vekom. Preto je potrebné venovať väčšiu pozornosť vzdelávaniu o reprodukčnom zdraví, plánovaní rodičovstva a biologických aspektoch plodnosti už počas stredoškolského a vysokoškolského štúdia. Prednáška ukázala, že demografický vývoj nemožno vnímať len prostredníctvom štatistických ukazovateľov, ale aj ako komplexný spoločenský fenomén, ktorý si vyžaduje koordináciu demografického výskumu, zdravotníctva, vzdelávania a verejných politík.

Ďalšie príspevky v druhom bloku konferencie boli zamerané na demografický vývoj Slovenska a Európy. Ich autori diskutovali o dôsledkoch odkladania rodičovstva, regionálnych rozdieloch v plodnosti, populačných prognózach na úrovni okresov, výsledkoch sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021, ako aj o možnostiach využívania geolokačných údajov pri územnom plánovaní. Samostatný blok sa venoval problematike chudoby, životných podmienok obyvateľstva a sociálnym štatistikám, pričom prezentované boli výsledky výskumu z oblasti subjektívnej chudoby, vzdelávania, zosúlaďovania pracovného a rodinného života a hodnotenia verejných politík.

Nasledujúce fotografie približujú rokovanie 23SSDK v piatok 19. júna 2026 počas druhého, prevažne demografického bloku konferenčného programu.

Zdroj: Pracovisko Štatistického úradu Slovenskej republiky v Prešove

Zdroj: Pracovisko Štatistického úradu Slovenskej republiky v Prešove

Konferencia opätovne potvrdila význam Slovenskej štatistickej a demografickej spoločnosti ako platformy prepájajúcej akademický výskum, oficiálnu štatistiku a aplikačnú prax. Prezentované príspevky poukázali na rastúci význam nových analytických metód, reprodukovateľného výskumu a moderných dátových zdrojov pri riešení ekonomických, sociálnych a demografických problémov. Zároveň ukázali, že spolupráca medzi Štatistickým úradom Slovenskej republiky, univerzitami a vedeckovýskumnými pracoviskami vytvára priaznivé podmienky na rozvoj metodologických inovácií a ich implementáciu do praxe oficiálnej štatistiky.

Peter KNÍŽAT, PhD., MSc.
zamestnanec Štatistického úradu Slovenskej republiky,
akademický pracovník na Fakulte managementu Univerzity Komenského v Bratislave
doc. PhDr. Ing. Martin BOĎA, PhD.
vedecký tajomník a podpredseda pre medzinárodné vzťahy SŠDS,
akademický pracovník na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici a Prírodovedeckej fakulte Univerzity Jana Evangelistu Purkyně
v Ústí nad Labem